

tudnám másként értelmezni, mint úgy, hogy az adósnak facultas alternativája van: elsősorban a gabonát szolgáltathatja, de fizetheti „e helyett“ a piaci árat is. Célszerűbb lett volna az adós kötelezettségét vagyilagosan obligáció gyanánt konstruálni. Ha tényleg facultas alternativával állunk szemben, úgy ebből az következne, hogy a hitelező csak a gabona (és természetesen evvel együtt a gabonalevél) szolgáltatására perelhet és az adóson áll az, hogy a perelt szolgáltatást az árfolyamérték felajánlásával megválthassa.

Vági

JOGGYAKORLAT

Helyreigazítás. A „Jelzálogvalorizációs kérdések“ című cikknek, mely a Polgári Jognak előző, 1930. szeptemberi számában jelent meg, Dr. Blau György a szerzője; a 328. lapon szerzőként szereplő más név: sajtóhiba.

*

A házassági törvény 80. §. a. pontjához. A m. kir. Kúria P. III. 5652/929. számú 1930. június 18-án kelt ítéletének indokolásában a következőket mondja:

„A fellebbezési bíróság meg nem támadott tényként állapította meg, hogy a felperestől immár több, mint tíz éve különélő alperes 1926. év őszén három hónapon át P. J.-vel a közös munkástanyán vadházasságban élt, a H. T. 80. §. a) pontjában meghatározott eme bontóok alapján azonban a felek házasságát azért nem találta felbonthatónak, mert évek óta idegen nővel a felperes is vadházasságban él és hitvesi hűségének mindkét fél részéről egyaránt történt megszegésénél fogva a házassági viszonyt nem találta annyira feldultnak, hogy a további házaselet a bontást kérő felperesre elviselhetlenné vált volna.

Felperes a fellebbezési bíróságnak ezt az ítéleti döntését panasszal támadta meg.

A panasz alapos.

A házassági intézmény erkölcsi tartalmának megfelelő felfogás szerint a házastársak tekintet nélkül egymás magatartására, a házastársi köteleseket egyaránt teljesíteni tartoznak és az egyik fél köteleességszegése a másikat hasonló magatartásra fel nem jogosítja, azért a H. T. 81. §-ának második bekezdése a kereseti jogot kölcsönösen fenforgó felbontási okok esetében sem zárja ki.

Ha azonban felperes a házasság felbontása iránt indított keresetét a felhívott törvény 80. §-ára alapította, a házasság felbontásának csak akkor lehet helye, ha a bíró a házassági viszony súlyos megromlásáról győződött meg, ebből a célból pedig kikerülhetetlen annak a mérlegelése, hogy a házassági együttélés valóban elviselhetetlenné vált-e arra a félre nézve, aki házastársi köteleességét a maga részéről is súlyosan megszegte.“

Örömmel olvastuk a Kúria fenti ítéletét, mely vizsztatérést jelent a H. T. 80. §. a. pontjának helyes értelmezéséhez és megfelel a házassági törvény vétkességi rendszerének. Reméljük, hogy az ítéletben kifejezett elvek a Kúria állandó gyakorlatává válnak. A döntés alapján nem tartjuk feleslegesnek a H. T. 80. §. a. pontjának tényállási feltételeit röviden összefoglalni.

A bontásnak feltétele elsősorban az egyik házastárs kérelme. Ezt azért tartjuk szükségesnek hangoztatni, mer a 85. §-val összevetésből kitűnik, hogy vétkesség csak kérelemre mondható ki. Azaz a felperes házastárs keresete folytán csak alperes vétkessége mondható ki, habár a tényállásból az tűnne ki, hogy felperes is vétkes. Felperes vétkessége csak akkor mondható ki, ha alperes viszontkeresetét támasztott (85. §. 2. bekezdés), vagy viszontkereset nélkül kérte a házasság felbontása esetén a felperes vétkessé nyilvánítását (85. §. 3. bekezdés).

A másik feltétel: a házastársi köteleességeknek a 76—78. §-okban külön szabályozott esetek kivételével való megsértése. A köteleességszegésnek szándékos magaviselet által kell történnie és súlyosnak kell lennie. A szándékos magaviselet lehet természetesen szándékos mulasztás is (háztartás, gyermekek elhanyagolása). Hogy a köteleességszegés súlyos-e és hogy van-e köteleességszegés, ez relatív valami, ezt a mindenkori közfelfogás és a felek életviszonyainak vizsgálata dönti el. Itt kezdődik tehát a házassági bíró társadalmi és lélektani feladata. Hogy a köteleességszegés súlyos-e, azt az elkövetés körülményeinek vizsgálata útján lehet csak megállapítani. Ha a feleség előkelő vendégsereg jelenlétében kiváló társadalmi állású férjére azt mondja, hogy gazember, természetesen más elbírálás alá esik, mint az, hogy a feleség férjét egy idegen nővel látja karonfogva az utcán és miután otthon a felelősségrevonás alapján megtudja, hogy férjének szeretője van, ekkor kifakad: „Te gazember“! Itt látjuk, hogy a köteleességszegés körülményeinek vizsgálatánál a másik fél maga-

tartása, mint előzmény is figyelembe jöhet a súlyosság megítélésénél. Nem jöhet azonban számba a másik félnek olyan vétkeisége, mely a konkrét kötelességszegéssel szoros összefüggésben nincs. Pl. azért, mert a férj ágyassági viszonyban él, a nő kérheti a házasság felbontását, de ezért nem lesz a nőnek kötelességszegése „menthető” és e kötelességszegések alapján a férj a házasság felbontását kérheti, ha maga vétkes is. Vagy mint a Kúria szépen fogalmazott elvi kijelentésében mondja: „a házassági intézmény erkölcsi tartalmának megfelelő felfogás szerint a házastársak tekintet nélkül egymás magatartására, a házastársi kötelességeket egyaránt teljesíteni tartoznak és az egyik fél kötelességszegése a másikat hasonló magatartásra fel nem jogosítja”. Az tehát, hogy a kötelességszegés súlyos-e, a körülményektől függ, de ha kimondjuk, hogy súlyos kötelességszegés fennforog, akkor az nem lehet többé menthető, bármilyen is a másik házastárs magatartása, az legfeljebb a viszontvétkesség kimondására vezethet.

Amennyiben a súlyos és szándékos kötelességszegés megállapított, a bontás csak az esetben mondható ki, ha a bíróság a házastársak egyéniségének és életviszonyainak gondos figyelembevételével meggyőződött arról, hogy a bontó ok következtében a házassági viszony annyira fel van dűlva, hogy a felbontást kérőre nézve elviselhetetlenné vált. Itt azután tere nyílik a bírói mérlegelésnek. E körülmény eldöntése azonban nem jogász, hanem lélektani és társadalmi probléma. A helyzet csak a bontást kérő szempontjából vizsgálendő, természetesen viszontkereset esetében, ha annak is helyt adott a bíróság, mindkét fél szempontjából. Ha a kereset vagy a viszontkereset elutasított, úgy annak a félnek a szempontjából a feldultság nem vizsgálendő. Semmi befolyással nincs a feldultság és az életközösség elviselhetetlensége kérdésében annak, hogy a házastárs maga is vétkes. A feldultság és elviselhetetlenség lélektani állapota független attól, hogy aki érzi, milyen erkölcsi megítélés alá esik. Mondom: ez nem erkölcsi, hanem lélektani ítélet. Az erkölcsi kérdés az előbbi feltétel, a vétkeiség, kérdéséhez tartozik. Amennyiben az életközösség feldúlt az elviselhetetlenségig, úgy a házasságnak nincsen többé sem egyéni, sem társadalmi értéke. Csak a tényleg létező házassági életközösség fenntartása társadalmi és erkölcsi érdek, ahol a kapcsolat már nincs meg és a gyermekek fejlődése szempontjából is káros az együttélés, ott a házasság felbontása a társadalmi és erkölcsi követelmény.

Ifj. dr. Szigeti László